

Søndagsbegravelserne

Spørgsmålet er slet ikke aktuelt på Landet og heller ikke i Småbyerne. Men det er egentlig mere end aktuelt i de større Byer for slet ikke at tale om Hovedstaden. Det berører Kirkegårdsfunktionærer af mange Slags, ligefra Gravkasterne til dem, der passer Kapellerne, og dem, der står for Kirkegårdenes egentlige Drift: Inspektører o. desl. Og det omfatter dem, der har Leverancer til Begravelserne, det være sig Ligkistefabrikanter, Bedemænd og Blomsterhandlere. Og det berører alle os, der skal være med til Jordefærden og muligvis skal stille i et Kapel en tidlig Morgen, for at alle Lig på den Dag kan nå at blive jordet. Det angår altså os alle. —

Fra Blomsterbranchen er der udgået en Henstilling til Kirkegårdsbestyrelser og Menighedsråd om at undvige og modvirke Brugen af Søndagene til Begravelser, bl. a. med den Motivering, at det derved bliver vanskeligt for Firmaernes Personale at komme til Gudstjeneste, og at Travlheden ved mange Søndagsbegravelser kan vanskeliggøre en omhyggelig Betjening, og hvad der ellers kan siges. Motiveringen er således både udmærket og påskønnelsesværdig, — uanset at den paagældende Branche iøvrigt jo ellers bruger en kraftig Propaganda for Brugen af Blomster om Søndagen; jevnfør deres udmærkede Plakater og *slogans* som »Blomster gør Konfirmationen festlig«, »Ingen Jul uden Blomster« o. s. v. samt ganske særligt, at den har været medvirkende til Fastslåen af den sentimentale »Mors Dag«, til hvilken man også gerne ser anvendt Blomster (mange Blomster), og som man netop har henlagt til en Søndag.

Søndagsbegravelsernes Fremkomst er et forholdsvis moderne Fænomen, og det er i Praksis navnlig motiveret med, at der ved Deltagelse i Søndags-Jordefærd går færre Arbejdstimer tabt, end om de var lagt om Hverdagen, og der er noget bestikkende

i dette, ligesom det naturligvis især er aktuelt for dem, der er timelønnede; derfor er det også forståeligt, at Søndagsbegravelserne særlig vinder Indpas i Byer med mange Industrierbejdere.

Men virker Søndagsbegravelserne derfor til en vis Grad som en produktionsfremmende Foranstaltning, så virker de også som en stærkt fordyrende Ting. De Mennesker, som skal kaste Graven til, gør ikke dette for samme Pris på en Søndag som paa en Hverdag: de skal have Overarbejdsbetaling eller Betaling for forskuddt Arbejdstid, måske begge Dele, — og de skal have Fritid en anden Gang («Afspadsering»). Og det er jo et Krav i *Danske Lov*, at en Grav skal være tilkastet inden Solen går ned; man kan ikke (som i Finland) holde Bunke-Begravelser (som vi holder Bunke-Bryllupper) og derefter sætte Kisterne i en Grav, som først tilkastes ved normal Arbejdstids Begyndelse den næste Dag. Og man bør vel heller ikke praktisere det, som har været brugt i hvert Fald ved Krematorier i Tyskland: at have fastansatte Præster, hvis eneste Opgave er at varetage Begravelses-Ceremonierne. Begge Dele kunde ellers nok hjælpe på Vanskelighederne ved Søndagens Jordefærd.

Fordyrelsen ved Søndagsjordefærden belaster Kirkegårdenes Økonomi, og Kirkegårdene må altså have dækket de øgede Udgifter ind, hvorved samtlige Begravelser fordyres, idet man vistnok ingen Steder ligefrem sætter en højere Pris for Søndagsbegravelserne, — hvad økonomisk set jo ellers var det rigtige, men socialt det forkerte. Også Præsternes Konto belastes, — når en Præst skal holde een eller to Gudstjenester med tilknyttede Barsedåb samt også lidt Søndagsbryllup, må han haste afsted og lade Bilen vente på sig, — det både fordyrer og kan virke forfladigende for Handlingerne. Og så er der altså alle de andre (Blomsterfolk m. m.), hvor Overarbejdstid etc. også spiller en Rolle ved Fordyrelse.

Der er ingen Tvivl om, at mangfoldige Interesser støder sammen i dette, at Søndagsbegravelserne ikke er af det Gode, og vor Lovgivning har da også kategorisk forbudt ihvert Fald Brugen af Førstehelligdagene til Jordefærd. Da Helligdagslovgivningen mere og mere får en vis social Betoning, idet den i sine reviderede Ny-Udgaver især synes at skaffe Fritid for dem, der ellers var bundne af de tidligere Lovbestemmelser, og da der nu i stedse større Omfang indføres *Week-end* af Hensyn til Arbejderbefolkningen, må man have Lov at håbe, at denne i visse Henseender ganske tiltalende Foranstaltning også benyttes til en virkelig Avlastning af vore Søndage, så at man (som i England) i større Grad henlægger f. Eks. Sportsstævner til dette Tidspunkt, — og i Tråd med dette også anvender de første af Week-endens Timer til Jordefærd i Stedet for at benytte Søndagen dertil. Dette vil i hvert

Fald kunne give *nogen* Avlastning af Søndagen; det vil kunne sprede Jordefærdstidspunkterne over en lidt større Periode, og det vil kunne medvirke til en Billiggørelse af Jordefærdens mange Funktioner, uden at det derfor virker produktionshæmmende for Arbejdets Folk.

Men foruden denne rimelige Spredning bør der også ses med al Sympati på de Kredse, der søger at hæmme Søndagens Brug til Jordefærd i Massevis; og de Arbejdstimer, der går tabt ved, at enkelte Personer med Års Mellemløb skal til en Jordefærd på en Hverdag, bør søges indvundet ad anden Vej, ligesom man i Almindelighed bør udvise Sympati overfor, at Begravelserne udføres på Hverdagen, så at Søndagen, der er skabt til Hvile og Gudsdyrkelse, ikke »taber sit Ansigt« og for alt for mange Mennesker bliver til Ugens Begrædelsesdag.

Bryn kirkegård i Bærum

Hagearkitekt Bredo Morsøl

Plana S. 16 omfatter gravplasser på om lag 6¹/₂ dekar, samt regulering av området utenfor kapellet og kirkeporten.

Den nye avdeling er gitt karakteren av et parkanlegg med større og mindre gravfelter bygget opp ved et varierende utvalg av trær og busker. Grusvegene er innskrenket til det minst mulige. D. v. s. det er kun lagt grusveger i den utstrekning som det er behov for til kjøring med bil eller hest. Utover dette er det brukt helleveger. Desuten er det regnet med at publikum kan gå på gressplen. Vegføringen er knyttet sammen med vegene på den gamle gravplass og fører i en ring rundt det nye anlegg. Inntil denne veg ligger flere felter med festegraver, mens det store mittfelt III er reservert til frigraver. En må regne med at mange frigraver ikke blir

stelt så bra som festgravene. Av den grunn har en søkt å få de litt vekk fra hovedtrafikken slik som plana viser.

På området VI lå fjellet for høgt til vanlig gravplass. Av den grunn har en utformet stedet her til urnegravplass.

Det er sørget for vatningskraner flere steder. I aksen på vegen som fører fra kirken, og på sentralplassen i urnegravfeltet, er imidlertid vatnet nyttet estetisk i form av brønarrangement. I samband med dette er det sitteplasser.

Det er også anvist diskret plassering av søppelkasser.

Felt I og IV skal nyttes til dobbelte festegraver. Den bakerste rekke med gravminner skal fülle den ledige linje i buskplantningen. Gravminnene skal ikke være høyere enn 80 cm. og ikke lavere enn 70 cm. Bredden må ikke være mer enn 70 cm.

Felt II skal nyttes til 3 sammenhen-